

NEVELÉSI VIZSGÁLATOK – AZ ÉRTÉKELTEK ÉRTÉKELÉSE

Hercz Mária

Kodolányi János Főiskola, Elméleti Pedagógiai Tanszék

Kulcsszavak: nevelési vizsgálat, iskolaértékelés

Az elmúlt évtizedben az iskola minősége a figyelem fókuszába került. Számos intézmény tud eredményeket felmutatni, bizonyítva a külvilág számára, hogy ők jobbak, mint a többiek. De hányan fogalmazták meg azóta, hogy mi volt a cél? A papírhalmok között vajon látszik-e még a gyermek? Megkérdezték, ő hogy látja iskoláját? Kutatásom nevelési vizsgálatok másodelemzésével e kérdésre (is) szeretne választ adni.

A szakirodalom alapján egyértelmű: a nevelőmunka értékelése akkor eredményes, ha az iskolák a nevelést komplex rendszerként értelmezik, amelyben az értékelés folyamatos és fejlesztő jellegű, ciklikussága során a kritériumoknak megfelelő szakaszok ismétlődnek. Az iskola belső világával kapcsolatos kutatások segíthetnek e rendszer kiépítésében.

Kutatásom alapkérdései: Mit, mikor és hogyan érdemes megvizsgálni az iskola életében? Hogy érzik magukat a gyermekek az iskolában? Hogy alakulnak közösségi érzéseik? Bevonhatók-e az iskolaértékelésbe? A felmerült kérdésekre többféle válasz adható, az enyém egy a sok közül. Célom a tanulók értékelésén keresztül az iskola világának és a nevelőmunka jelenségeinek feltárása volt. A minta nem reprezentatív, iskolaelemzések összesítéséből származik: Fejér megye 14 településén 914 negyedikes és 1208 hetedikes gyermek került a vizsgálatba. Egyenlő arányban vannak falvakban, városban, és nagyvárosban élők. Empirikus kutatásom során induktív, összefüggés-feltáró stratégiát, írásbeli kikérdezést alkalmaztam. Az adatokat SPSS 11.0 programmal dolgoztam fel, statisztikai módszerekkel elemeztem. A mérőeszköz részben standard kérdőívek alapján készült. A vizsgált témakörök: iskolaértékelés, iskolai értékek, az iskola közösségeihez való viszony, tanulási és tantárgyi motiváció.

Az eredmények egy része meglepő, továbbgondolásra és elemzésre készítő. A vizsgálat legérdekesebb és legtanulságosabb része a tanulók iskolaképe, iskolájukról, annak értékeiről és hiányosságairól alkotott véleménye, s a bennük kialakult iskolai értékek megjelenítése volt. A kép, a korcsoportonkénti változás, s a gyermekek pedagógiai jellegű elemzése megkapó. Jól látják az oktatás problémáit, látenszen megfogalmazzák a modern iskola képét. Az iskolához való viszony elemeiből faktoranalízissel három csoport alakult ki: az iskola adottságai, érzelmi környezete, a tanári hatás. Településtípusonként szignifikáns különbséget találtam a tanulócsoportok között a kisebbek előnyére. Az osztályközösséghez való viszony vizsgálatakor negatív önértékelést tapasztaltam, ezen belül azonban a külvilág felé mutatott kép sokkal szebb volt. A tanuláshoz való viszony az országosan ismert kép szerint alakult.

A vizsgálatok tapasztalatai a visszajelzések szerint a gyakorlatban jól használhatóak, segítik a nevelőmunka folyamatorientált fejlesztését. Pedagógia szempontból pozitív mellékhatás a gyermekek iskolájukról való partneri gondolkodásának azonosítása.